

СТАНОВИЩЕ

от доц. Весела Статкова Карева

за дисертационен труд
на Бояна Любомирова Бъчварова

на тема

„МУЛТИМЕДИЯТА В ПРОСТРАНСТВОТО НА ТЕАТЪРА – ПРЕСЕЧНА ТОЧКА НА
ИЗКУСТВОТО И ТЕХНОЛОГИИТЕ“

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Бояна Бъчварова завършва в Национална Академия за Театрално и Филмово Изкуство „Кръстьо Сарафов“ бакалавърска програма „Сценичен и екранен дизайн“ през 2011 г. и Магистърска програма „Театрално изкуство“ през 2014 г. с магистърска теза: „Светлинните ефекти в спектакъла – ефективност и ефективност“ / научен ръководител: проф. д-р Чайка Петрушева/.

От 2009 г. насам има над 22 реализации на сценографски проекти в студентски театрални компании и професионални театри, участва като художник проектант в кино проекти и създаване на рекламни филми, реализира сценография и костюми за учебни филми в НАТФИЗ, както и сценография за събития и телевизионни продукции, участва в множество изложби, фестивали и уъркшопове

През 2006 г. печели Първа награда за визуален плакат на креативен конкурс на ЮНЕСКО; има две награди за най-добро представление на фестивал “Завесата се вдига на немски език” през 2017 и 2018 г.; носител е на наградата „НАЙ-НАЙ-НАЙ“ на НАТФИЗ за 2011 г. - за дизайнер на сценични и екранни изкуства.

През последните две учебни години Бояна Бъчварова е гост-преподавател в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, факултет „Екранни изкуства“ – през учебната 2017/2018 води упражнения по „Основи на композицията“ и „Сценичен дизайн“ със студентите от I курс специалност „Сценичен и

екранен дизайн“, с рък. проф. д-р Чайка Петрушева; през 2018/2019 е асистент упражнения на I и II курс в специалност „Филмов и телевизионен дизайн“.

Творческата биография на Бояна Бъчварова показва богат диапазон от професионални интереси и натрупан практически опит в областта на сценографията в широкия смисъл на съвременното разбиране за професията СЦЕНОГРАФ.

В този смисъл не е случаен, а напротив, дълбоко обмислен е изборът на темата на научното и изследване. Въпросът за пространството е ключов момент при опита за осмисляне на генезиса на промените в сценографията, особено днес - поради кризата на реалното пространство, започнала през осемдесетте години на 20 в. с развитието на фракталната геометрия, а също така и с развитието на телекомуникацията, с разбирането, че компютърът е телескоп, с който става видима една друга геометрия. Съвременните сценографи, също както и архитектите, са предизвикани от две пространства – реалното пространство и потенциално присъстващото виртуално пространство. Разширяването на пространството на спектакъла неизбежно налага промени и в разбирането за взаимодействието актьор - зрител.

Още в самото начало Бояна Бъчварова ясно дефинира обекта, предмета и основната цел на изследването си: театралното пространство - като обект, характеристиките и функциите на мултимедията и дигиталните технологии - като предмет, а като основна цел - “дефинирането и изясняването на комуникативния модел, наложен от новите технологии в театъра и изясняване на причините за възникването на нови, нетипични за традиционния театър отношения между публиката и произведението – как и защо зрителят се превръща от пасивен наблюдател в пряк участник в театралното действие?”

В дисертационния труд е използван интердисциплинарен подход, проучени са специализирани трудове в областта на театрознанието, изкуствознанието, философията, медиезнанието.

Първа глава очертава теоретичната основа на изследването – дефинирани са понятията театрално пространство, разгледани са

променящите се с развитието на технологиите дефиниции на понятието „мултимедия“, изведено е понятието „интермедийност“. Заявено е разбирането за това, че театърът сам по себе си има мултимедиен характер. Още повече – определен е като „хипермедиум“ - поради капацитета му „да добавя и приобщава средства“.

Втора глава разглежда в дълбочина дигиталния пърформанс в пресечна точката на театъра и технологиите - в исторически план от ранните взаимоотношения театър – кино през идеите на конструктивизма, футуризма, връзките със съвременни театрални практики. Подчертана е активната роля на публиката, трансформацията на основния проблем е не въздействието върху зрителя, а взаимодействието /интеракцията/ със зрителя.

Трета глава е съсредоточена върху функциите на мултимедията в театралното пространство и една от задачите на съвременната сценография – за създава „среда“, в която да стане възможен синтезът между материалното и нематериалното. Разгледани и обстойно анализирани са примери от знакови спектакли, осъществени с използването на дигитални технологии. Авторът прави задълбочени разсъждения в изясняването на понятието „присъствие“, какво отличава един от друг живия и виртуалния актьор, физическото и виртуалното тяло.

Четвърта глава дефинира значими за изясняване на пространствата на дигиталния театър понятия: Виртуална реалност (Virtual Reality), Обогатена / или „добавена“/ Реалност (Augmented Reality) и Смесена реалност (Mixed Reality) и Телематичен пърформанс, както и Locative Media и Site-specific пърформанс, Киберпърформанс, Multi-User Dungeon/ Dimension/ Domain и софтуерната платформа UpStage, визира бъдещи посоки на развитие.

Заключението отново напомня целта на настоящото изследване, „което не търси отговор на това дали театърът трябва или не трябва да отхвърли новите технологии, за да се запази като изкуство, а изследва дигиталния пърформанс като феномен в съвременната култура, който има какво да ни каже за нас самите, като индивиди и като общество.“ В изкуството на театъра технологиите са само средство, акцент е човекът – авторът, актьорът, зрителят.

Считам, че едно от основните достойнства на дисертационния труд е задаването на точни въпроси и логически последователният и изключително

задълбочен анализ в търсене на отговорите. Бояна Бъчварова не се ограничава със сухото изреждане на факти, а разсъждава, вълнува се в доказването на тезата си.

Задълбочен и прецизен е изследователския подход в избора и проучването на библиографските източници. По-голямата част от използваната литература е преведена за целите на дисертацията от нейния автор, което е съществено за приносния характер на този труд.

Представените от дисертанта материали напълно отговарят на изискванията на Закона за РАСРБ. Авторефератът съответства на дисертацията. Публикациите на автора съответстват на разглежданата в дисертационния труд проблематика.

В заключение - В своето становище давам **положителна** оценка на дисертационния труд и убедено и категорично предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ на Бояна Любомирова Бъчварова.

1.06.2019

доц. Весела Статкова Карева